

Yritysmyoenteinen hallitusohjelma – terveysteknologian merkitys tunnistettu

Sailab – MedTech Finland ry toteaa, että Suomen hallitusohjelmassa 2023–2027 on useita positiivisia kirjauksia, jotka edistävät yritystoimintaa ja terveysteknologian käyttöä. Kuitenkin muutamaan ohjelman kirjaukseen toimialajärjestö suhtautuu varauksella.

Yritystoiminnan edistäminen ja mahdollistava lainsäädäntö tervetullutta

Sailab – MedTech Finland ry pitää hallitusohjelman tavoitetta selkeästä, ennakoivasta, oikeasuhtaisesta, kilpailu- ja teknologianeutraalista ja innovaatiomyönteisestä yrityksiin kohdistuvasta sääntelystä toimivana ohjenuorana.

Hallitusohjelmassa pyritään siihen, että yritysten hallinnollinen taakka ei kasva. Säädöstulvan hillintä, yrityksiä ja kansalaisia haittaavien normien purku sekä yritysvaikutusten ja kustannus- ja kilpailukykyvaikutusten arvioinnin vahvistaminen ovat tervetulleita linjauksia.

Lisäksi Sailab – MedTech Finland ry toteaa, että ohjelman kirjaukset EU-sääntelyyn vaikuttamisesta ja EU-sääntelyn kansallisesta implementoinnista ovat tarpeellisia.

Suomen kaltaiselle pienelle markkina-alueelle ja yritystoiminnalle on tärkeää, ettei EU-sääntelyn päälle lisätä kansallista säätelyä. Myös linjaus EU:n yhteisten merkintä- ja sertifiointijärjestelmien kehittämisestä parantaa yritysten toimintaedellytyksiä sisämarkkinoilla.

Hyvinvointialueiden ohjaus valtiovarainministeriölle, yksityisen rooli kasvane

Hallitusohjelma kokoaa hyvinvointialueiden ohjauksen valtiovarainministeriön alle.

Ohjelmassa todetaan, että hyvinvointialueita ei yhdistetä ilman arviointimenettelyä. Arviointimenettelyn aloittamisen kynnyistä kuitenkin alennetaan ja tarkastelun yhteydessä arvioidaan aina mahdollisuus hyvinvointialueiden yhdistämiseen. Sailab – MedTech Finland ry arvioi, että tulevaisuudessa tultaneen näkemään muutoksia hyvinvointialueiden määrässä.

Yksityisen sosiaali- ja terveystalv palvelutuottajien merkitys kasvane hallituskaudella. Hallitusohjelmaan on kirjattu palvelusetelin käytön lisääminen ja monituottajamallin edistäminen.

Terveysteknologian tarve ja merkitys suurempi kuin koskaan

Sailab – MedTech Finland ry toteaa, että terveysteknologian hyödyntämiselle avautuu ohjelmassa merkittäviä mahdollisuuksia.

Terveysteknologia on osa ratkaisua monessa hallitusohjelman tavoitteessa:

- Ennaltaehkäisy, diagnoosit
- Etäseuranta ja -hoito
- Kotihoito/-hoiva ja liikkuva hoito
- Ikäihmisiä ja omaishoitajia avustavat ratkaisut, kuntoutus
- Vammaisten yksilölliset tarpeet
- Kaikki ratkaisut, joilla kevennetään sosiaali- ja terveydenhuollon työn kuormitusta

Hyvinvointialueet ja kunnat tulevat kamppailemaan merkittävien taloushaasteiden kanssa. Sailab – MedTech Finland ry korostaa yritysten roolia: vaikuttavuuslaskentaan ja -arvioihin sekä yhteistyöhön

hyvinvointialueiden kanssa on tarpeen panostaa. Terveysteknologian tuottaman merkittävän kustannushyödyn osoittaminen nousee entistään tärkeämmäksi hallituskauden aikana.

Painopiste ennaltaehkäisyyn ja perusterveydenhuoltoon

Sailab – MedTech Finland ry pitää erittäin tarpeellisena terveydenhuollon painopisteen siirtämistä ennaltaehkäisyyn ja perusterveydenhuoltoon. Keinoina painopisteen siirtoon hallitusohjelmassa esitetään mm. kertaluontoinen rahoitus perusterveydenhuollon hoitojonojen purkuun, uusi Kela-korvausmalli, kuntien roolin vahvistaminen ja HYTE-kertoimen painoarvon kasvattaminen.

Lisäksi käynnistetään kansallinen terveys- ja hyvinvointiohjelma. Kunnille osoitetaan määräraha, joka kohdennetaan ikäihmisten toimintakyvyn, kotona pärjäämisen ja omaishoitajien tukemiseen.

Sailab – MedTech Finland ry on tyytyväinen yksittäisiinkin linjauksiin vammaisten erikoisapuvälineiden saannin sujuvoittamisesta ja henkilökohtaisen budjetoinnin käyttöönotosta sekä mahdollisuudesta räätälöityihin suorahankintoihin. Myös laatusuosituksen päivittäminen hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi, kotona toteutettavan dialyysihoidon selvittäminen sekä inkontinenssisuojien ja vaippojen arvonlisäveroluokan laskeminen 14 % verokantaan ansaitsevat kiitosta.

Toimialajärjestö toteaa, että vaikka rohkeimmat kirjaukset ja insentiivit uudenlaisista sosiaali- ja terveydenhuollon uusista toimintatavoista jäivät tekemättä, niin tarve täysin tälle on merkittävä. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattiosaajien määrä ei riitä vastaamaan kysyntään, joten terveysteknologian ja ennakolluulottoman uudistamisen aika olisi nyt.

Digitalisaatio ja data: pitkän aikavälin ohjausta ja strategista työtä vahvistetaan

Sailab – MedTech Finland ry on ilahtunut siitä, että myös digitalisaatiota koskevaa lainsäädäntöä halutaan muuttaa mahdollistavaksi ja etukäteisvaikuttamista EU-säätelyyn vahvistetaan. Kansallisen lisäsäätelyn ja EU-säännöksiä tiukemman säätelyn välttäminen vahvistaa suomalaisten yritysten kilpailukykyä.

Sailab – MedTech Finland ry kiittää erityisesti hallituksen sitoutumista sote-tiedon toisilain ja -käytön haasteiden ratkaisemiseen niin, että jatkossa voidaan edistää Suomessa tehtävää tutkimusta ja mahdollisuutta hyödyntää tietoa.

Hallituskaudella laaditaan pitkän aikavälin strategiset tavoitteet ohjaamaan sote-tiedonhallinnan kehittämistyötä, digitalisaatiota ja TKIO-toimintaa. Strategiat ja ohjelmat vaativat konkretiaa. Sailab – MedTech Finland ry tulee osallistumaan tähän työhön tiiviisti.

Terveysteknologian tutkimuksen ja käytön kannalta tärkeä uudistus on valtakunnallinen suostumustenhallintaratkaisu. Hallitusohjelmassa todetaan, että selvitetään tarpeellisten tietojen luovuttamisen perustamista lakiin, jolloin tiedollinen itsemääräämisoikeus perustuisi kielto-oikeuksiin. Sailab – MedTech Finland ry uskoo, että tämä johtaa hoidon paranemiseen.

Korkean teknologian ja digitaalisten innovaatioiden rooli vahvistuu hyvinvointialueilla

Sailab – MedTech Finland ry näkee suuria mahdollisuuksia hallitusohjelman kirjauksissa, jotka liittyvät hyvinvointialueisiin ja terveysteknologian kehittyvään rooliin:

- Edistetään uusia toimintamalleja, kuten digitaalisia palveluja, etävastaanottoja, asiakkaan luo vietyjä palveluja sekä liikkuvia palveluita, erityisesti harvaanasutuilla alueilla.
- Edistetään hyvinvointialueilla digitaalisen palveluohjauksen käyttöönottoa, jolla pyritään ratkaisemaan potilaan ongelma digitaalisesti, puhelimitse tai ohjaamalla potilas omalle sote- asemalle tai muiden palveluiden piiriin.
- Huomioidaan myös digitalisaation ja teknologian mahdollisuudet henkilöstön työkuorman helpottamiseksi.
- Varmistetaan hyvinvointialueiden mahdollisuudet tietojohdantamiseen päivitettävien valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti.

Pilvipalvelut, datatalous ja kyberturvallisuus: estäviä normeja puretaan

Sailab – MedTech Finland ry pitää hyvinä tavoitteita sellaisen säätelyn läpikäymisestä, joka estää tiedon liikkuvuutta, pilvipalveluiden tarkoituksenmukaista käyttöä tai muuten julkisten palveluiden tehokasta järjestämistä. Kiitokset saa myös kyberturvaan liittyvä yritys yhteistyö.

Toimiala näkee suuria mahdollisuuksia datatalouden laaja-alaisessa ja strategisessa teemakokonaisuudessa, jonka kärkiä ovat kvanttilaskenta, nopeat langattomat verkot, terveysdata, kyberturvallisuus ja tekoäly. Tätä tukee datatalouden kasvuohjelma, jossa vahvistetaan yritysten valmiuksia hyödyntää dataa liiketoiminnan sekä tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen.

Terveysteknologian julkinen hankinta ja markkina

Sailab – MedTech Finland ry on erittäin tyytyväinen siihen, että hallitusohjelma edistää kilpailua ja kilpailukykyä myös julkista hankintaa kehittämällä. Hankintojen kokonaisarvo on noin 50 miljardia euroa vuodessa. Suomi kärsii patologisesta kilpailun puutteesta, jossa yhtenä päätekijänä on ollut liian tiukasti laaditut tarjouspyynnöt.

Toimialajärjestö pitää hyvänä seuraavia julkisiin hankintoihin liittyviä kirjauksia:

- Kilpailutuksen uusiminen, jos tulee vain yksi tarjous.
- EU:n kynnyksrajojen ylittävien hankintojen jakaminen osiin.
- Suorahankinnan ja pakollisen sopimusmuutosilmoituksen ilmoittamatta jättämisen sanktiointi.
- Hankintamallianalyysi yli 10 miljoonan euron hankinnoissa.
- Inhouse-hankintoja vain, kun ne ovat kokonaistaloudellisesti edullisempia kuin markkinaratkaisut.
- Sidosyksikköhankintoihin 10 % omistamiseksi.
- Innovatiivisten hankintojen käytön lisääminen ja hankintaosaamisen nosto.

Lisäksi Sailab – MedTech Finland ry kiittää Kilpailu- ja kuluttuviraston roolin kasvattamista kilpailuneutraaliteettivalvonnassa.

Hankintojen kansallinen keskittäminen huolestuttaa

Hallitusohjelmassa on Sailab – MedTech Finland ry:n mielestä järkeviä kirjauksia yhteishankintojen tarkoituksenmukaisesta käyttämisestä. Huolestuttavaa sen sijaan on liitetiedoston B linjaus lääke-, laite- ja tarvikkehankintojen kansallisesta keskittämisestä. Sailab – MedTech Finland ry:n näkemyksen mukaan tämä on ristiriidassa muun ohjelman yritysmyönteisyyden kanssa.

Markkinan keskittyminen vähentää kilpailua, heikentää PK-yritysten toimintaedellytyksiä ja voi johtaa yritysten/tuotteiden vetäytymiseen Suomen markkinoilta. Valtakunnallisessa hankinnassa yhteys kliiniseen työhön heikkenee ja loppukäyttäjän tarpeet jäävät vähemmälle huomiolle.

Vaikuttavuus syntyy tuloksista ja arvon tuottamisesta

Sailab – MedTech Finland ry osallistuu tiiviisti kansallisen sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannusvaikuttavuuden ja sen arvioinnin roolin sekä palveluvalikoiman kehittämiseen.

Ratkaisevan tärkeää on se, kehitetäänkö vaikuttavuusarviointia säästöt ja talous vai terveyshyöty ja innovaatiot edellä.

Hallitusohjelman mukaan tavoitteena on säätää periaatteista, joiden mukaan palveluiden ja menetelmien kuuluminen palveluvalikoimaan ja niiden poisrajaaminen toteutetaan terveydenhuollossa. Lisäksi selvitetään mahdollisuus säätää kansallisesta toimijasta, joka voi sitovasti linjata menetelmän kuulumisesta palveluvalikoimaan. Parhaimmillaan tavoite edistää terveysteknologian innovaatioiden vahvaa hyödyntämistä ja käyttöönottoa ja toimii arvopohjaisen terveydenhuollon periaatteiden mukaan.

Yhteenveto

Terveysteknologia on terveydenhuollossa kriittinen ala yli 500 000 markkinoilla olevaa lääkinnällistä laitetta ja ihmisen ulkopuoliseen diagnostiikkaan tarkoitettua lääkinnällistä laitetta ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten ja potilaiden apuna. Sen avulla ennaltaehkäisy, diagnosointi, hoito ja hoiva, etähoito ja –seuranta tai esimerkiksi vammojen kompensatio voidaan toteuttaa nopeasti ja vaikuttavasti. Ala kehittyy koko ajan.

Sailab – MedTech Finland ry näkee, että hallitusohjelma antaa pääosin varsin hyvät eväät terveysteknologiayritysten ja julkisen sektorin yhteistyöhön sosiaali- ja terveyspalveluissa. Ikääntyvä Suomi ja henkilöstöpulasta kärsivä ala tarvitsee uudenlaisia ratkaisuja, jotta jokainen suomalainen saa tarvitsemansa hoidon.